

Verantwoording Kaderrichtlijn Water en Beheer- en ontwikkelplan voor de Rijkswateren (Bprw)

Ontgronding riviercompensatie Excluton Druten

Januari 2019

HSRO in opdracht van Excluton

Verantwoording Kaderrichtlijn Water en Beheer- en ontwikkelplan voor de Rijkswateren (Bprw)

Ontgronding riviercompensatie Excluton Druten

COLOFON

Datum: januari 2019
Versie: 1.1-20190116
Status: **Concept**

Door:
HSRO
Hoogstraat 1
6654 BA Afferden

In opdracht van:
Excluton Druten

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING.....	6
1.1 Aanleiding.....	6
1.2 Doel van het onderzoek.....	6
1.3 Leeswijzer.....	6
2 WETTELIJK KADER.....	7
2.1 Kaderrichtlijn Water (KRW).....	7
2.2 Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren (Bprw).....	7
2.2 Natuurwetgeving.....	8
3 HUIDIGE SITUATIE EN HET VOORNEMEN.....	10
3.1 Locatie.....	10
3.2 Het voornemen.....	12
3.3 Globale beschrijving van de Natuurwaarden in de Drutensche Waarden per deelgebied.....	14
4 VERBETERING VAN CHEMISCHE EN ECOLOGISCHE KWALITEITSELEMENTEN.....	16
4.1 Toetsingskader Bprw 2016-2021	16
4.2 Toelichting toetsing.....	17
4.3 Vervulling van de maatschappelijke functies van het watersysteem.....	20
4.4 Conclusie toetsing KRW doelstellingen.....	20

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Azur Registergoederen is als zusterbedrijf van Excluton grondeigenaar van percelen op en rond het bedrijventerrein. Vooruitlopend op het vernieuwde bestemmingsplan Excluton Eiland, is AZUR van plan om extra rivierruimte in het oostelijk deel van de Drutensche waarden te maken. De initiatiefnemer heeft namelijk de wens om het bedrijfsterrein aan de Waalbandijk 155-173 te Druten overwegend planologisch uit te breiden.

Het plangebied ligt in de Drutensche Waarden. Dit is één van de uiterwaarden aan de zuidzijde van de Waal. Deze uiterwaard ligt ten westen van Druten. De geplande uiterwaardverlaging ligt in het oostelijk deel van de uiterwaard. Tussen 1 april en oktober komt het gebied normaliter niet onder water omdat het onderdeel uitmaakt van het door het waterschap Rivierenland gereguleerde zomerpolder. Omdat dit voornemen in de uiterwaarden van de Waal is gesitueerd én de ontwikkeling als een niet-riviergebonden activiteit in het stroomvoerend regime van het rivierbed wordt geclassificeerd, moet de ontwikkeling voldoen aan de Beleidsregels grote rivieren (Bgr) en het Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening (Barro). Uit artikel 6d Bgr en artikel 2.4.5 Barro volgt dat het voornemen alleen uitgevoerd kan worden indien er per saldo meer ruimte voor de rivieren gerealiseerd kan worden.

In de uiterwaarden is Rijkswaterstaat het bevoegd gezag met betrekking tot de Waterwet. In het kader van de vergunningverlening voor het inrichtingsplan voor de rivierkundige compensatie van het project Excluton-eiland heeft Rijkswaterstaat tevens gevraagd om een onderbouwing conform het Toetsingskader waterkwaliteit (bijlage 5) uit het Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren 2016-2021 (Bprw).

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van dit rapport is om, door middel van het doorlopen van beoordelingsschema behorende bij het Bprw (bijlage 5), vast te stellen of er wettelijk beschermde belangen met betrekking tot de kaderrichtlijn water in het geding zijn.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het wettelijke kader van deze beoordeling beschreven. Hierna volgt in hoofdstuk 3 een beschrijving van de onderzoekslocatie en het voornemen. Hoofdstuk 4 beschrijft de onderzoeksmethode. Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van de huidige natuurwaarden aan de hand van veld- en bronnenonderzoek. Hoofdstuk 6 en 7 beoordelen het voornemen aan de uitvoerbaarheid binnen respectievelijk de soorten- en gebiedsbescherming. Hoofdstuk 8 geeft een samenvatting en een eindconclusie.

2 WETTELIJK KADER

2.1 Kaderrichtlijn Water (KRW)

De Europese Kaderrichtlijn Water (2000) beoogt onder meer de bescherming en verbetering van aquatische ecosystemen en duurzaam gebruik van water. Hiertoe wordt een kader geboden voor het vaststellen van doelen, monitoren van de kwaliteit en nemen van maatregelen. Het doel is om voor alle wateren een 'goede toestand' te bereiken en er is een resultaatverplichting verbonden aan de te nemen maatregelen. De goede toestand is onderverdeeld in een goede chemische en een goede ecologische toestand. De goede ecologische toestand is weer onderverdeeld in een goede biologische toestand en eisen ten aanzien van hydromorfologie, algemene fysisch-chemie en geloosde overige verontreinigende stoffen. Voor de ecologische doelen zijn referenties en maatlatten voor natuurlijke wateren (STOWA 2012-31) en een omschrijving van het Maximaal Ecologisch Potentieel (MEP) en maatlatten voor sloten en kanalen (STOWA 2012-34) opgesteld. De KRW vereist dat alle oppervlaktewaterlichamen in 2015 voldoen aan een goede chemische en een goede ecologische toestand of een goed ecologisch potentieel. Met een goede onderbouwing is het toegestaan de doelen niet in 2015, maar in 2021 of uiterlijk in 2027 te bereiken.

De KRW-doelstellingen zijn verankerd in het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009 (Bkmw 2009). In dit Besluit zijn de doelen vastgelegd in de vorm van milieukwaliteitseisen. De chemische doelen zijn direct opgenomen in het Besluit. De ecologische doelen zijn opgenomen via een verwijzing. Het Bkmw 2009 is in 2015 gewijzigd, onder andere op grond van de herziening van de Richtlijn Prioritaire Stoffen in 2013. De doorwerking van de eisen uit het Bkmw 2009 naar individuele besluiten gebeurt indirect via het Bprw.

Met het van kracht worden van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is het zwaartepunt van schoon en gezond water verschoven naar de inrichting van het watersysteem. Zo realiseert Rijkswaterstaat een goede ecologische toestand of een goed ecologisch potentieel in de rijkswateren. Dat is een belangrijke voorwaarde voor het bestaan van 'natuur' in de vorm van specifieke soorten en habitats. Of deze soorten en habitats werkelijk aanwezig zijn, is ook afhankelijk van andere aspecten, zoals klimaatverandering en de natuurlijke dynamiek van het watersysteem

2.2 Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren (Bprw)

In de Waterwet staat onder andere dat alle waterbeheerders eens in de zes jaar een beheerplan moeten opstellen. Rijkswaterstaat is ook de beheerder van de rijkswateren en rijksvaarwegen. Hoe Rijkswaterstaat dat doet, staat in het Beheer- en ontwikkelplan voor de rijkswateren (Bprw). Volgens de Waterwet is Rijkswaterstaat bij zijn besluiten over vergunningen, plannen, maatregelen gebonden aan het Bprw. Afwijken is mogelijk, mits goed gemotiveerd. Onderdeel van het Bprw is het streven naar schoon en gezond water. Rijkswaterstaat heeft in het Bprw dan ook opgenomen dat verbetering van de natuurwaarden waaronder de ecologische waterkwaliteit een belangrijke randvoorwaarde is. De maatregelen die Rijkswaterstaat hiervoor neemt komen voort uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Rijkswaterstaat is dan ook verantwoordelijk voor de uitvoering van de KRW-maatregelen in het hoofdwatersysteem. Deze maatregelen worden in 3 tranches uitgevoerd: de eerste tranche maatregelen is inmiddels afgerond en liep van 2010-2015, de tweede tranche maatregelen loopt van 2016-2021 en de derde tranche maatregelen zal worden uitgevoerd in de periode 2022-2027.

Het Bprw gaat over de rijkswateren en de rijksvaarwegen. De rijkswateren omvatten de grote rivieren, grote kanalen, het IJsselmeergebied, de Zuidwestelijke Delta, de Waddenzee en de Noordzee, met inbegrip van het daaronder gelegen grondwater. Samen vormen zij de 'natte' netwerken die Rijkswaterstaat beheert: het hoofdwatersysteem en de rijksvaarwegen. De rijksvaarwegen omvatten de toegangen tot de zeehavens, het hoofdvaarwegennet en de overige vaarwegen in de rijkswateren.

In het Bprw is de Waal aangemerkt als onderdeel van het stroomgebied van de Rijn. Het waterlichaam is beschreven op het factsheet NL93-8. Het type is R7 "Langzaam stromende rivier/nevengeul op zand/klei". Volgens de karakterschets gaat het bij het type R7 om een langzaamstromende grote rivier met hoofd- en nevengeulen. In uiterwaarden aangetakte en geïsoleerde wateren. De rivierbodem bestaat uit grof zand en grind.

In 2015 is de ecologische waterkwaliteit van de Bovenrijn en de Waal aangemerkt als ontoereikend (EKR 0,35). De chemische kwaliteit is aangemerkt als slecht.

2.2 Natuurwetgeving

De Drutensche waarden zijn tevens aangemerkt als beschermde gebieden in het kader van de Vogelrichtlijn (NL_VOG_68). De uiterwaarden maken deel uit van het Natura 2000 gebied Rijntakken. Bescherming is onder andere geregeld in de Wet natuurbescherming. De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en vervangt daarmee de eerder Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

De beoogde ontgronding ligt buiten het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en binnen de Groene Ontwikkelingszone (GO). De GO heeft volgens de omgevingsvisie een dubbele doelstelling. Er is ruimte voor verdere economische ontwikkeling in combinatie met een (substantiële) versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden. De GO bestaat uit terreinen met een andere bestemming dan bos of natuur die ruimtelijk vervlochten zijn met het GNN. Het gaat vooral om landbouwgrond, maar ook om terreinen voor verblijfs- en dagrecreatie, infrastructuur, woningen en bedrijven. De Ecologische verbindingzones maken deel uit van de GO, evenals weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden. Door de samenhang met de aangrenzende en inliggende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerkende natuurwaarden. In de Groene Ontwikkelingszone heeft de provincie de volgende doelstellingen:

- de samenhang tussen de natuurgebieden bevorderen en daarmee het Gelders Natuurnetwerk versterken en overgangen tussen natuurbestemmingen en andere functies zoneren;
- ruimte bieden voor de verdere ontwikkeling van functies die hier aanwezig zijn en passen, in het bijzonder de grondgebonden landbouw, het landgoedbedrijf en extensieve openluchtrecreatie;
- kansen bieden voor creatieve functiecombinaties ter versterking van het natuurlijke systeem door een versterking van de kernkwaliteiten van natuur en landschap in combinatie met stedelijke functies waaronder verblijfsrecreatie;
- beschermen van bos;
- specifieke weidevogel- en ganzenfoerageergebieden beschermen;

De provincie nodigt de Gelderse samenleving uit om in de Groene Ontwikkelingszone (GO) initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan de realisatie van deze dubbele doelstelling. Vanwege de dubbele doelstelling is er in de GO ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en voor een uitbreiding van bestaande bedrijven, woningen en bouwwerken en andere functies. Voor landbouw, het landgoedbedrijf en extensieve openluchtrecreatie ligt hier ontwikkelingsruimte, waarbij de kernkwaliteiten per saldo niet significant worden aangetast.

Bij een uitbreiding voor de overige functies gaat het om het 'per saldo' niet significant aantasten (bij

een beperkte uitbreiding) dan wel om het substantieel versterken (bij een grote uitbreiding) van de kernkwaliteiten. In dat saldo zijn een vergroting van de oppervlakte natuur en versterking van de ecologische samenhang een belangrijke randvoorwaarde. De beoogde aanleg van de riviercompensatie voldoet aan deze randvoorwaarden. Weiland wordt omgevormd in water en natuurvriendelijke oevers. Door de verlegging van de zomerdijk zal het gebied vaker per jaar onderwater staan wat zal resulteren in een hogere dynamiek.

Figuur 2.1: Locatie van het plangebied (rood omcirkeld) ten op zicht van het Gelders Natuurnetwerk (bron: Provincie Gelderland)

3 HUIDIGE SITUATIE EN HET VOORNEMEN

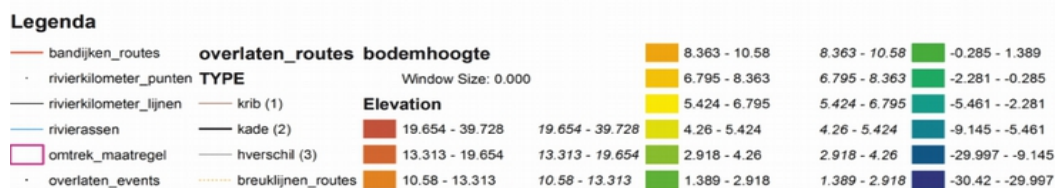
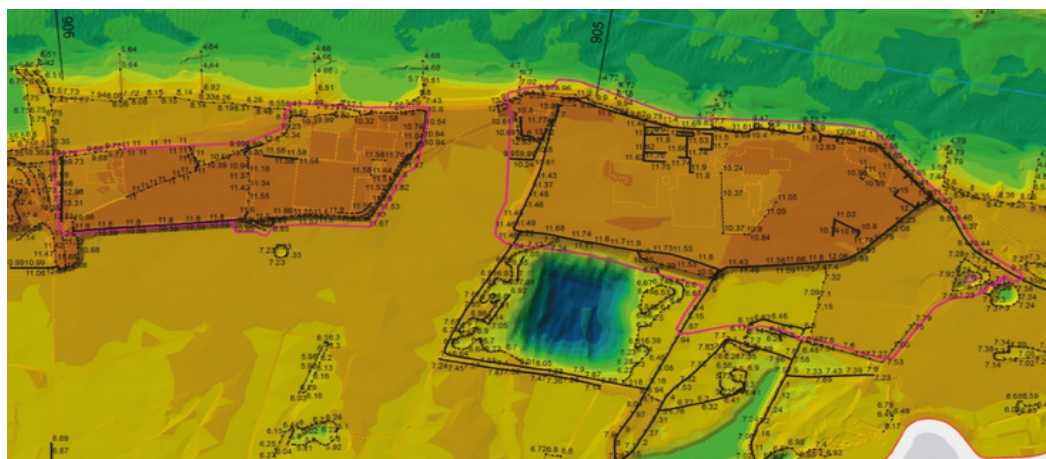
3.1 Locatie

De locatie van de beoogde rivierkundige compensatie ligt in de Drutensche Waarden aan de Waalbandijk in Druten. Het terrein ligt buitendijks, ten zuiden van Excluton, ten noorden van de Waalbandijk en ten oosten van het Rodruza terrein. Het gebied maakt deel uit van het winterbed van de Waal. Het te ontgronden gebied wordt momenteel beschermd door een zomerdijk.

De Drutensche Waarden liggen tussen rivierkilometer 903 en 911. De peilen van extreem hoog- en laagwater liggen rond de +12,30 m en +3,50 m NAP. Het peil van de uiterwaarden ligt grotendeels tussen de +6,5 m en +8 m NAP. De zomerkade ligt op +9,65 m NAP en het huidige Rodruza terrein ligt tussen de +10,5 m en +11 m NAP. Deze hoogten gelden ook voor betonfabriek Excluton. Dit terrein is echter voorzien van een kade die op ongeveer 13 m +NAP ligt. Het grootste deel van het jaar, onder gemiddelde afvoeromstandigheden, fluctuerende waterstanden tussen de +6 m en +8 m NAP. Ter plaatse geldt een maatgevende hoogwaterstand die bovenstrooms en benedenstrooms varieert tussen resp. +12,80 m en +12,30 m NAP. Gebieden die beschermd zijn met dijken of opgehoogd zijn tot boven de +13 m NAP liggen hoogwatervrij.

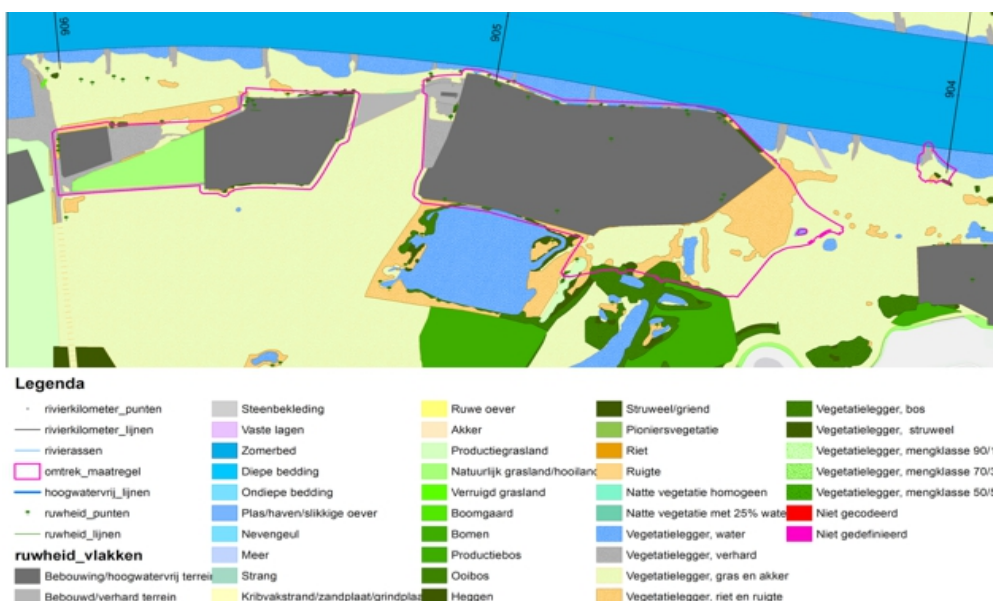
Figuur 3.1: Plangebied van de te verlagen zone voor de rivierkundige compensatie en de bedrijfspercelen.

Figuur 3.2: Hoogtekaart bedrijventerreinen, maaiveld en zomerdijken (referentie Baseline oktober 2017)

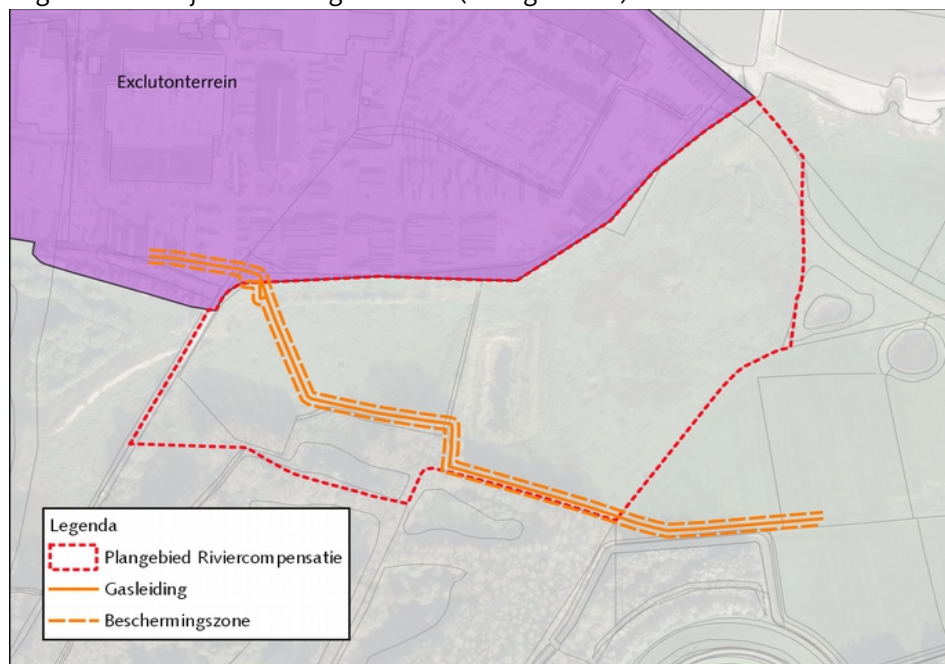
De zone voor de rivierkundige compensatie is momenteel in gebruik als een weiland. Delen van het terrein zijn verruigd omdat ter plaatse enkele kleinere voorbereidende werkzaamheden hebben plaatsgevonden ten behoeve van een eerder vergunde grotere ontgraving (zie figuur 3.3). Na het hoogwater van februari 2018 is het terrein ontdaan van, voorheen drijvend, afval en is het gemaaid. Het te verlagen terrein omvat circa de helft van het kadastrale perceel gemeente Druten, sectie F, nummer 100 en een klein deel van het nummer 99 en 101. De oppervlakte bedraagt circa 8,1 hectare. Het plangebied omvat het productiegrasland ten oosten van de oude toegangsweg. De huidige hoogte (figuur 3.2) van het terrein ligt tussen de 7 en 7,5 m+NAP.

De westelijk hiervan gelegen zomerdijk heeft een gemiddelde hoogte van 9.35 m+NAP. In het zuiden wordt het plangebied begrensd door een kleiputtencomplex waar in de loop der tijd oobos is ontstaan. In het noorden vormt het Exclutonterrein samen met de zomerkade de grens. In figuur 3.3 is te zien dat in het gebied waar de ingrepen gepland zijn naast weiland ruigte beperkt struweel en water voorkomen.

Figuur 3.3: Vegetatie en ruwhedenkaart (referentie Baseline oktober 2017)

In 2014 is het Exclutonterrein aangesloten op het gasnetwerk van Liander. Deze leiding is aangelegd op een diepte van circa drie meter min maaiveld en is gesitueerd aan de zuidzijde. In het westelijke deel kruist de leiding echter het plangebied. Ter bescherming van deze leiding is een beschermingszone van vijf meter aangehouden. (Zie figuur 3.4).

Figuur 3.4: Situering gasleiding binnen het ontgrondingsgebied

3.2 Het voornemen

Het plan (zie figuur 3.5 & 3.6) is een uitwerking van een eerder vergunde ontgraving (zaaknummer 2008-015922). De aanleg van de grotere plas was voorzien ten zuiden van het Excluton terrein en bood voldoende rivierkundige compensatie voor eerder uitgevoerde werken. Deze is indertijd niet doorgegaan omdat indertijd is gekozen voor de aanleg van een brug ten westen van betonfabriek Excluton. Redenen hiervoor waren onder andere de aanwezigheid van een gasleiding, meer grondverzet en een langere uitvoeringstermijn. Deze vergunning is echter niet meer actief en kan daardoor niet gebruikt worden voor de huidige compensatiemaatregel. De ingreep bestaat uit het verleggen van de zomerdijk en afgraven en verlagen van een groot deel van het plangebied (circa 4,8 ha) tot een maximale diepte van ongeveer 8 m onder het huidige maaiveld.

Natuurvriendelijke oevers

Het grootste deel van de ontgraving bestaat uit de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Het talud heeft aan de noordoever een hellingshoek van 1 op 10 en aan de zuidzijde een hellingshoek variërend van 1 op 6 tot 1 op 10. Deze ondiepe plas en de flauwe oevers zullen zich ontwikkelen als leefgebied voor beschermde amfibieën, vissen, macrofauna en vogelsoorten. Het vrijkomende materiaal zal deels per schip worden afgevoerd, deels worden verwerkt in de oevers van de oostelijk gelegen plas en deels worden gebruikt door de betonfabriek.

Beheer in hoofdlijnen

De omliggende gronden worden momenteel niet begraasd. Het terrein wordt regelmatig gemaaid. In de toekomst zal het grasland om de nieuwe plas het grootste deel van het jaar wel begraasd worden. Bij lage waterstanden zal daarnaast de oeverzone jaarlijks worden gemaaid. De veedruk en het beheer is er op gericht dat geen struik- of houtige gewassen kunnen ontstaan. Om een toename in ruwheid van de vegetatie in de hand te houden zullen in de groeiperioden twee maandelijks inspecties plaatsvinden door de terreinbeheerder. Indien noodzakelijk zal de veedruk verhoogt worden of zal het maaibeheer worden geïntensiveerd. Op de oevers van de nieuwe plas zal specifiek aandacht worden besteed aan het beperken van de ontwikkeling van wilg. De plas zelf behoeft, gezien de diepte, geen specifiek beheer. Dit deel zal alleen door Azur Registergoederen beheerd worden. De kosten komen ten laste van dit bedrijf. Voor de uitvoering zal worden samen gewerkt

met lokale agrariërs en loonbedrijven. De monitoring zal worden gedaan door een in te huren ecooloog.

Waterbeheer

Het te ontgraven gebied ligt momenteel nog binnen de zomerkade. Het gebied valt binnen de buitenpolder Door het verleggen van de zomerkade zal dit gebied en één van de twee poelen buiten de kade komen te liggen. De nieuwe zomerkade krijgt de zelfde hoogte als de bestaande kade.

In het te ontgraven gebied zijn de effecten voor het waterbeheer beperkt. De zomerpolder wordt in de winter niet gereguleerd. In de huidige situatie kan tijdens de winterperiode van 1 december tot 1 maart water vrijelijk instromen ter hoogte van de inlaat bij Boven Leeuwen. In de zomerperiode is het laagste punt van de zomerkade bepalend voor het al dan niet overstromen. In de Drutensche Waarden ligt dat punt op rivier kilometer 904. de hoogte is 9.21 m + NAP.

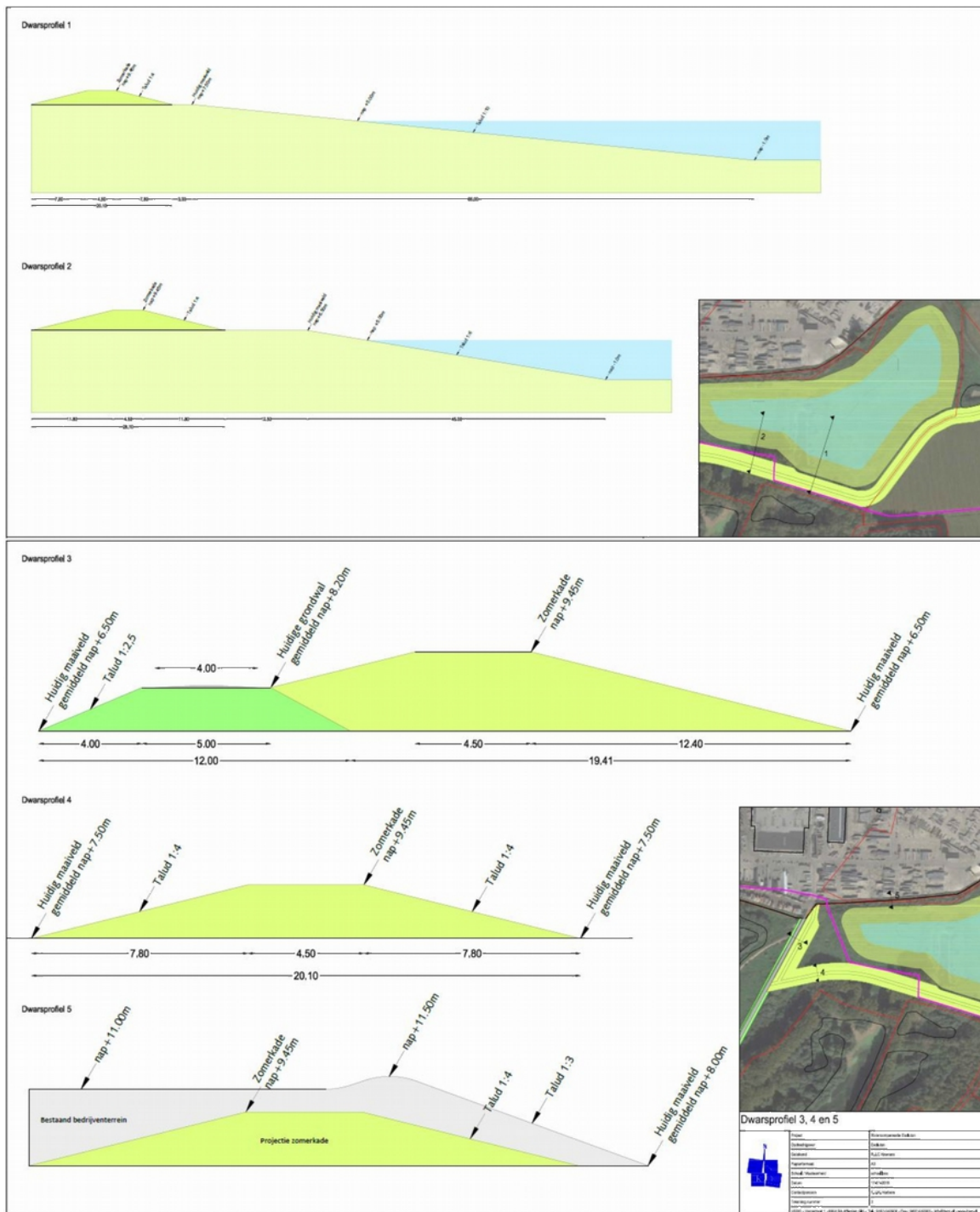
In de beoogde situatie zal de zomerkade verlegd worden waardoor water niet meer via deze inlaat het gebied kan bereiken, maar zal het water via een drempel, gelegen aan de oostkant van het Exclutonterrein, bij een waterstand boven de +8,00 m NAP het gebied in kunnen stromen.

Gebruik en recreatie

In samenwerking met andere beheerders kunnen op termijn struinroutes worden bewegwijzerd, de rest van het gebied kan dan extensief bezocht worden.

Figuur 3.5: huidige en nieuwe situatie

Figuur 3.6: dwarsprofielen

3.3 Globale beschrijving van de Natuurwaarden in de Drutensche Waarden per deelgebied

De natuurwaarden in de Drutensche Waarden zijn ter hoogte van Druten tamelijk gering, zeker in vergelijking met andere nabijgelegen Waalwaterwaarden. Stroomafwaarts, in de richting van Beneden-Leeuwen, zijn de natuurwaarden van de uiterwaard groter.

Oeverzone

De oeverzone tussen de werf bij Druten en de betonfabriek is relatief zandig en dynamisch. De graslanden worden intensief gebruikt, waardoor typische natuurwaarden van zandige oeverwallen maar beperkt tot ontwikkeling kunnen komen. Hier en daar komen poelen voor en de oude haven bij de steenfabriek is inmiddels van de rivier afgesloten en met wilgen omzoomd. De natuurpotentie van dit gebiedsdeel is hoog.

Bedrijventerrein

Op en rond de bedrijventerreinen zijn geen bijzondere natuurwaarden bekend.

Graslandvegetatie

De open grazige uiterwaarden (deels ook akkerland) in de Drutensche Waarden hebben in ecologische opzicht alleen betekenis als foerageergebied voor overwinterende ganzen (met name Kolgans). Er komen geen waardevolle graslandvegetaties voor, noch op de kades, noch in de uiterwaard zelf. De uiterwaard heeft een beperkte betekenis voor weidevogels. De te ontgraven gronden worden jaarlijks maximaal twee maal gemaaid. Bemesting vindt niet plaats. Ten opzichte van omliggende weilanden zijn deze gronden relatief ruig. Voor de ganzen heeft dit deel van de uiterwaarden dan ook geen fourageerfunctie van betekenis.

Strangen en moerassen

De strangen en moerassen langs de dijkvoet tussen Druten en Boven-Leeuwen en de door oude wilgenbos begroeide voormalige kleiputten ter hoogte van Edenoord (dijkpaal 230), zijn de meest waardevolle delen binnen de bekade uiterwaard. De strangen en rietlanden zijn van betekenis voor broedvogels van moerassen en wateren (o.a. fuut, wilde eend, zomertaling, kleine karekiet, rietgors, ijsvogel) en voor amfibieën (kamsalamander, kleine watersalamander, gewone pad etc.). In de wilgen- en populierenbosjes hebben zich kolonies van aalscholver, blauwe reiger en roek gevestigd. In 2004 bestond de aalscholverkolonie uit 125 nesten. De kolonie is één van vier die in het Gelderse rivierengebied voorkomen en is daarmee van bovenlokaal belang.

Kaliwaal

De zandwinput Kaliwaal heeft een grote regionale betekenis als slaapplek voor overwinterende ganzen en smienten. De zandput herbergt in de winter samen met de Kil van Hurwenen het overgrote deel van de aanwezige vogelpopulatie. De zandige oeverwal tussen de kaliwaal en de rivier is van betekenis voor talrijke pionierssoorten, waaronder ook bijzondere broedvogels als kleine plevier en visdief. De oeverwal wordt al enkele jaren gebruikt als natuurgebied met extensieve begrazing.

Nevengeulen

Ook de meest westelijke Leeuwense Waard is sinds medio jaren negentig al grotendeels in beheer als vrij toegankelijk dynamisch natuurgebied. Door middel van kleiwinning zijn diverse geulen tot in de zandige ondergrond uitgegraven. Eén van deze geulen stroomt permanent mee. In deze eerste meestromende nevengeul langs de Waal, hebben zich al snel na de aanleg vele riviergebonden soorten gevestigd. Tot in begin jaren negentig was dit deel van de uiterwaard van groot belang als laatste toevluchtsoord voor de Grutto.

Project Stroomlijn

In het kader van de inhaalslag Stroomlijn'fase 3, tranche 4 zijn in 2017 diverse houtopstanden verwijderd in de Drutensche waarden. Bij dit project hebben in de directe omgeving van het te ontgraven gebied, rondom de westelijk gelegen plas en in het gebied waar de aalscholverkolonie rigoureuze kap-, bagger- en grondwerkzaamheden plaatsgevonden. Bomen, struweel, riet en ruigte zijn daarbij verwijderd. Bij het rooien van de houtopstanden zijn de stobben gefreesd tot een maximale diepte van 30 cm.

4 VERBETERING VAN CHEMISCHE EN ECOLOGISCHE KWALITEITSELEMENTEN

Voor een effectenschatting van de werkzaamheden op de doelstellingen voor de ecologische waterkwaliteit is gebruik gemaakt van het Toetsingskader Waterkwaliteit, dat onderdeel vormt van het Beheer- en ontwikkelplan Rijkswateren (Bprw 2016-2021). Hierin wordt een stapsgewijze beoordeling uitgevoerd die bestaat uit een algemeen en een watertype-specifiek deel (zie figuur 2 en 3). De toets is voor beide ingrepen afzonderlijk uitgevoerd. De resultaten hiervan staan onderstaand beschreven.

4.1 Toetsingskader Bprw 2016-2021

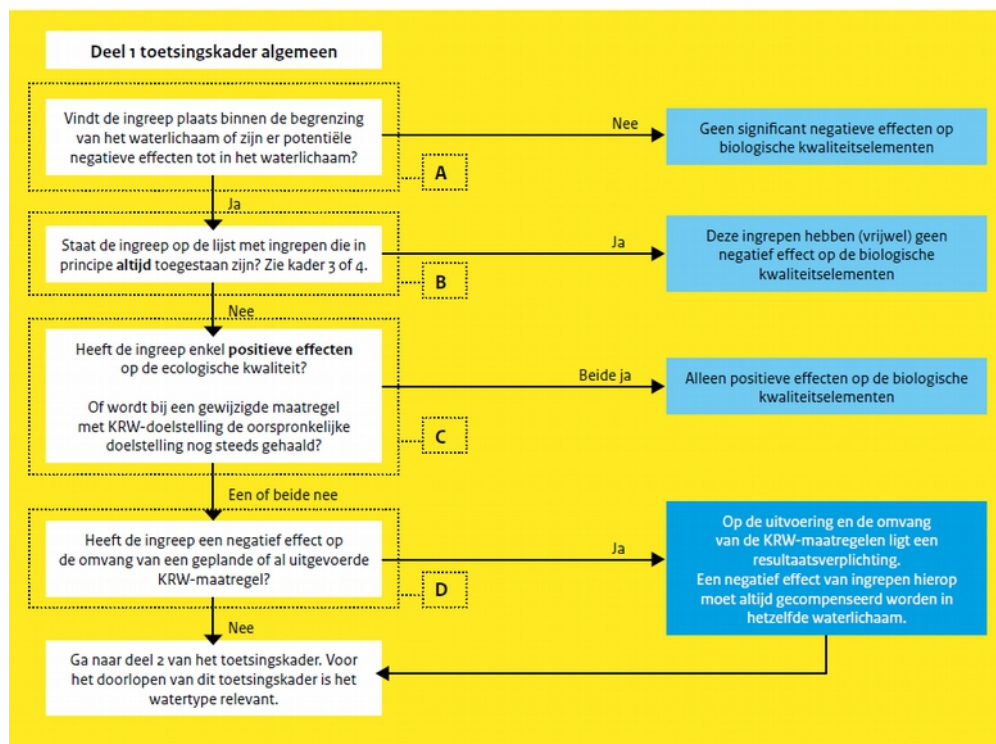
Wanneer deel 1 van het toetsingskader algemeen (zie figuur 4.1) voor dit plan in de Drutensche Waarden wordt doorlopen, blijkt:

1A: Er is sprake van ingrepen in het waterlichaam NL93_8 Bovenrijn, Waal;

1B: De ingreep wordt niet aangemerkt als vergunningvrije activiteit van ondergeschikt ecologisch belang;

1C : De ingreep heeft enkel positieve effecten op de ecologische kwaliteit en heeft geen gevolgen voor KRW doelstellingen. Aangezien binnen het plangebied potentieel relevant areaal aanwezig is moet de toetsing worden vervolgd met stap 1D;

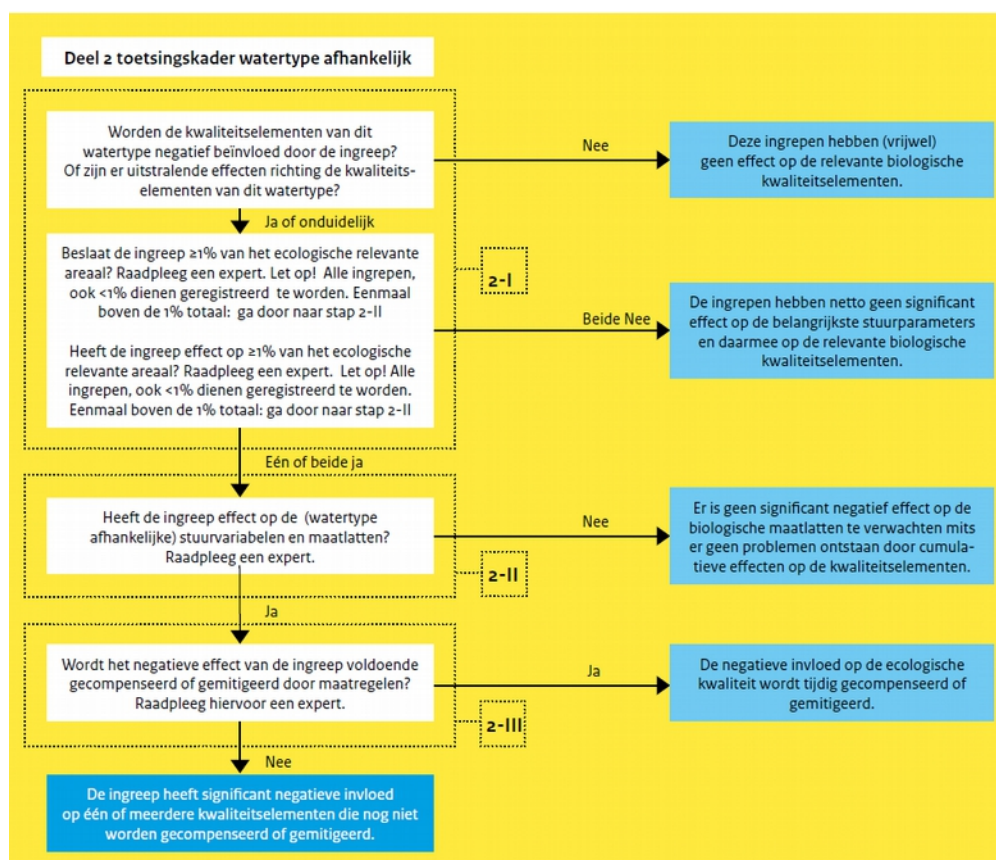
1D: De ingreep heeft geen negatief effect op de omvang van de geplande of al uitgevoerde KRW-maatregel;

Figuur 4.1: te doorlopen algemeen stappenschema Bprw-toetsingskader deel 1

Wanneer deel 2 van het toetsingskader watertype afhankelijk (zie figuur 4.2) voor dit plan in de Drutensche Waarden wordt doorlopen, blijkt:

2-I: Nee, De kwaliteitselementen van dit watertype worden niet negatief door de ingreep. Er zijn geen uitstralende effecten op de biologische kwaliteitselementen.

Figuur 4.2: te doorlopen algemeen stappenschema Bprw-toetsingskader deel 2

4.2 Toelichting toetsing

Waterlichaam Bovenrijn, Waal (NL93_8)

Zoals aangegeven in deel 1 van het toetsingskader zijn er enkel positieve effecten voor de ecologische kwaliteit van het plangebied. Hierdoor is zeker uit te sluiten dat het negatieve effecten heeft voor de aanwezige flora en fauna. Hieronder wordt per areaal, zoals beschreven in het KRW, een toelichting gegeven over de eventuele effecten van het beoogde plan.

Vis

Volgens de factsheets was de toestand voor Vis in 2015 ontoereikend. Volgens de prognose zal deze pas in 2027 goed zijn. De te ontgraven gronden hebben alleen bij hoogwater betekenis voor Vis. Dergelijke periodes variëren in duur sterk en zijn vooral afhankelijk van neerslag in het gehele stroomgebied. Bij gemiddelde en lagere waterstanden is in het plangebied geen water aanwezig. Daarnaast wordt het gebied momenteel beschermd door een zomerdijk. De ingreep heeft hier, behalve ten aanzien van de verlegging van de zomerkade, maar op een beperkte schaal invloed op. Door het graven van de plas wordt echter extra areaal aan open water toegevoegd die, afhankelijk van de waterstanden in de waal in open verbinding staat met de hoofdgeul van de rivier. Het extra waterlichaam is potentieel geschikt voor vis en kan een functie krijgen als paaiplaats. Gezien de beperkte omvang van de ontgraving in relatie tot de totale omvang van het waterlichaam gaat het echter maar om een zeer beperkte (positieve) invloed.

Figuur 4.3: Huidige situatie potentieel relevant areaal voor vis

Overige waterflora (oeverplanten en waterplanten)

Volgens de factscheets was de toestand voor overige waterflora al in 2015 toereikend. Volgens de prognose zal dit ook in 2027 goed zijn. De te ontgraven gronden hebben alleen bij hoogwater betekenis voor overige waterflora. Dergelijke periodes variëren in duur sterk en zijn vooral afhankelijk van neerslag in het gehele stroomgebied. Bij gemiddelde en lagere waterstanden is in het plangebied geen water aanwezig. Daarnaast wordt het gebied momenteel beschermd door een zomerdijk. De ingreep heeft hier, behalve ten aanzien van de verlegging van de zomerkade, maar op een beperkte schaal invloed op. Door het graven van de plas wordt echter extra areaal aan natuurvriendelijke oevers en open water toegevoegd die, afhankelijk van de waterstanden in de waal in open verbinding staat met de hoofdgeul van de rivier. Het extra waterlichaam is potentieel geschikt voor waterflora. Gezien de beperkte omvang van de ontgraving in relatie tot de totale omvang van het waterlichaam gaat het echter maar om een zeer beperkte (positieve) invloed.

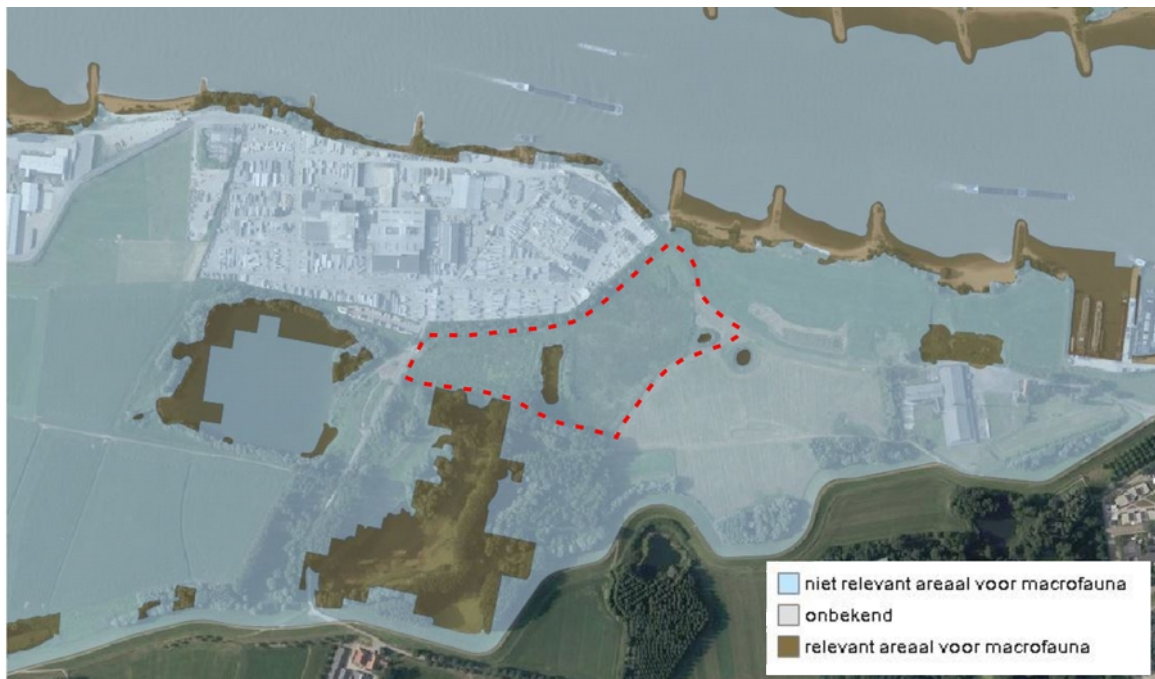
Figuur 4.4: Huidige situatie potentieel relevant areaal voor oeverplanten

Figuur 4.5: Huidige situatie potentieel relevant areaal voor waterplanten

Macrofauna

Volgens de factsheets was de toestand voor macrofauna in 2015 toereikend. Volgens de prognose zal dit in 2027 goed zijn. De te ontgraven gronden hebben gezien het huidige agrarische gebruik beperkt betekenis voor Macrofauna. Door het verleggen van de zomerkade, het vergraven, aanleggen van natuurovers en extensieve beheer zal de betekenis voor macrofauna toenemen. Gezien de beperkte omvang van de ontgraving in relatie tot de totale omvang van het waterlichaam gaat het echter maar om een zeer beperkte (positieve) invloed.

Figuur 4.6: Huidige situatie potentieel relevant areaal voor macrofauna

Erosie en sedimentatieprocessen

Het waterlichaam Bovenrijn, Waal heeft volgens de factsheets de status van een sterk veranderd gebied. Vanwege de hoogwaterbescherming en scheepvaartbelangen kunnen veel hydromorfologische herstelmaatregelen niet uitgevoerd worden. Ook bij dit plan wegen deze belangen zwaar en kunnen natuurlijke erosie en sedimentatieprocessen niet hersteld worden. Desondanks zal door het verleggen van de zomerdijk en verkleinen van de zomerpolder een groter deel van deze uiterwaard meer beïnvloedt worden door de Waal. In delen die geen invloed hebben op de scheepvaart- en veiligheidsbelangen kan de rivier dan ook meer invloed krijgen waardoor die ecologie meer dynamische invloeden zal krijgen. In de oeverzone van de rivier zal dit echter gezien voorgaande belangen niet mogen wijzigen. De beoogde activiteiten hebben hier verder geen effect en invloed op. Het hierop gerichte beheer zal zich ongewijzigd voort zetten.

4.3 Vervulling van de maatschappelijke functies van het watersysteem

In het KRW-factsheet van het waterlichaam NL93_8 Bovenrijn, Waal van het Bprw zijn de maatschappelijke gebruiksfuncties omschreven als: scheepvaart, met inbegrip van havenfaciliteiten, of recreatie en waterhuishouding, bescherming tegen overstromingen, afwatering.

Scheepvaart, met inbegrip van havenfaciliteiten, of recreatie

Op het gebied van scheepvaart zijn de uiterwaarden in veel gevallen niet van belang. Door de aanwezige drempel van +8 m NAP is het voor schepen niet mogelijk om de ontgrondingsplas te bereiken en kan er geconcludeerd worden dat het voor de scheepvaart niet van belang is. Verder is er aangetoond dat er door de voorgenomen werkzaamheden extra aanzanding zal plaatsvinden in de vaargeul. Dit is op meerdere plaatsen in de Waal een probleem en wordt dan ook opgelost door middel van baggeren. Ook in deze situatie zal het aanzanden gecompenseerd worden met baggerwerkzaamheden.

Waterhuishouding, bescherming tegen overstromingen, afwatering

Het plan is bedoeld om extra ruimte voor de rivier te creëren

Na het doorrekenen van de beoogde ingrepen in het rivierkundig model van Rijkswaterstaat is vastgesteld dat er een verbetering van deze functie zal plaats vinden. Dit betekent dat er geen extra opstuwung op de bandijk bij zal komen en dat er extra ruimte voor de rivier gecreëerd op het moment dat hoogwater optreedt.

4.4 Conclusie toetsing KRW doelstellingen

Heb plan levert beperkt een positief effect op de KRW doelstellingen. Voornamelijk op het gebied van natuur en waterveiligheid is dit zichtbaar. Verder is geconcludeerd dat het geen belemmering vormt KRW doelstellingen.